

**PROGRAMACIÓ D'ESTIU 2014
(juliol-agost)**

**Volker Schlöndorff, una retrospectiva
De fang i de sang: 1914-1918
Billy Wilder i el seu món**

Roda de Premsa

Dia: dilluns 30 de juny 2014

Hora: 12.00

Lloc. Sala Laya

www.filmoteca.cat

Presentació

Dos grans cicles i una retrospectiva presideixen la programació d'aquest estiu. El juliol es commemora el centenari de l'inici de la **Primera Guerra Mundial**, un conflicte que va reordenar el mapa d'Europa i que ha estat objecte d'una doble atenció per part del cinema: els films que es van rodar contemporàniament i els que, des de llavors, han reconstruït aquella efemèride sota la batuta de grans realitzadors i sota un tot majoritàriament pacifista: de Kubrick a Spielberg passant per Rosi, Tavernier o Monicelli.

Billy Wilder és un realitzador d'eterna referència. Nascut a l'imperi austrohongarès uns anys abans de la Primera Guerra Mundial, traslladat al Berlín dels anys trenta i exiliat a Hollywood, revisem bona part de la seva obra amb el cicle **Billy Wilder i el seu món**, que inclou la totalitat de la seva filmografia com a realitzador, un recull dels seus films com a guionistes i d'altres obres alienes que hi estan vinculades d'una manera o altra.

Per presentar ambdós cicles tenim un convidat de luxe. **Volker Schlöndorff**, un dels pares del Nou Cinema Alemany, és autor d'un film sobre la Primera Guerra Mundial – *Der Fangschuss/ El cop de gràcia*– i d'una llarga entrevista filmada amb Wilder. El director alemany ens presentarà els dos cicles esmentats i, alhora, ens parlarà del seu cinema i dels nou films representatius de la seva filmografia que hem triat per retre-li homenatge.

VOLKER SCHLÖNDORFF, UNA RETROSPECTIVA

- De l'1 al 22 de juliol 2014
- Presentacions a càrrec de Volker Schlöndorff el dimarts 1 de juliol :
  - 18.30 *Com ho vas fer, Billy Wilder?* (1992).
  - 20.00h *Der Fangschuss/El cop de gràcia* (1976)

○ Volker Schlöndorff és un dels pares del Nou Cinema Alemany que va nèixer amparat en el manifest d'Oberhausen, el 1962. Quatre anys més tard, *Der junge Törless* (1966) adaptava una novel·la de Robert Musil que prefigurava el nazisme per reflexionar, a posteriori, quines eren les seves arrels. Des d'aquest primer llargmetratge, la seva filmografia ha seguit interessant-se pel poder com a tema central, i ho ha fet en l'alemany familiar, el francès que va aprendre al batxillerat i l'anglès de la indústria globalitzada. Schlöndorff ha guanyat la Palma d'Or a Cannes i l'Oscar de Hollywood, amb *El timbal de lluna* –una altra gran reflexió sobre la història- però no ha canviat de manera de fer amb la col·laboració de grans actors internacionals o de cameos de luxe: des del cantant Charles Aznavour als cineastes Jerzy Skolimowski i Rainer W. Fassbinder passant per l'escriptor Sam Shepard

Us proposem un recorregut per nou dels seus millors films, alguns dels quals no s'han estrenat al nostre país, que revelen una curiositat sense fronteres geogràfiques, idiomàtiques i històriques, així com la capacitat per imposar la seva personalitat en adaptacions de Brecht, Grass, Yourcenar, Frisch o Tournier. Ell, en persona, ens parlarà del seu treball, però també ens introduirà els altres dos grans cicles d'aquest estiu: la representació cinematogràfica de la guerra de 1914-1918 a partir de la seva

experiència amb *Der Fangschuss* (1976) i el tarannà de Billy Wilder, perquè el va entrevistar llargament a *Com ho vas fer, Billy Wilder?* (1992).

Els fims:

Baal. *El senyor*, Volker Schlöndorff, 1970. Int.: Rainer Werner Fassbinder, Sigi Graue, Margarethe von Trotta, Günther Neutze, Miriam Spoerri, Marian Seidowsky, Irmgard Paulis. RFA.

Adaptació per a la televisió de la primera obra dramàtica de Bertolt Brecht. Protagonitzada per Fassbinder –quan aquest encara estava per descobrir–, gira entorn d'un poeta líric groller, rude i egocèntric, que viu dels altres i que en una festa en honor seu organitzada pel seu mecenes es posa agressiu. La vídua de Brecht, que estava en total desacord amb aquesta adaptació, va prohibir que es tornés a emetre per televisió.

Der Fangschuss. *El cop de gràcia*, Volker Schlöndorff, 1976. Int.: Matthias Habich, Margarethe von Trotta, Mathieu Carrière, Rüdiger Kirschstein, Marc Eyraud. RFA-França.

Geneviève Dormann, Margarethe von Trotta i Jutta Brückner van fer l'adaptació al cinema de la novel·la de Marguerite Yourcenar en què es basa aquest film. Ambientat al Bàltic a les acaballes de la Primera Guerra Mundial, relata la història d'una venjança passional i també política en un marc històric caracteritzat per la confusió; és el moment de la multitudinària disputa pel poder causada per la Revolució Russa i la derrota de l'imperi alemany al territori de les actuals Letònia, Lituània i Estònia. "El film fa pensar en els sis personatges de Pirandello; com en aquella obra, els personatges rivalitzen pel primer lloc" (Marguerite Yourcenar).

Die Blechtrommel *El timbal de llauna*, Volker Schlöndorff, 1979. Int.: Heinz Bennent, Andréa Ferréol, Mario Adorf, David Bennent, Angela Winkler, Charles Aznavour, Daniel Olbrychski, Katharina Thalbach. RFA-França-Polònia-Iugoslàvia.

La història del nen que decideix no créixer més i que des de la seva permanent alçada d'infant contempla la irresistible ascensió del nazisme. Aquesta adaptació de la novel·la de Günter Grass va consagrar Schlöndorff internacionalment, amb Palma d'Or de Cannes (compartida amb *Apocalypse Now*) i Oscar inclosos. Schlöndorff va reeixir en la seva

versió per a la gran pantalla d'una novel·la que *a priori* semblava impossible d'adaptar. En projectem la còpia íntegra.

Die Fälschung *Cercle d'enganyis*, Volker Schlöndorff, 1981. Int.: Bruno Ganz, Hanna Schygulla, Jean Carmet, Jerzy Skolimowski, Gila von Weitershausen, Peter Martin UrteI, John Munro, Fouad Naim, Josette Khalil. RFA-França.

Basada en la novel·la homònima de Nicolas Born i en diversos reportatges de la revista *Stern*, s'ambienta a la guerra civil del Líban del 1975. Un destacat corresponal alemany ha de cobrir la informació sobre el conflicte, i tant ell com el seu diari es mostren partidaris de la causa palestina. En paral·lel, el periodista viu una crisi vital i matrimonial que intenta superar als braços d'una vella coneguda que fa anys que viu a Beirut. Schlöndorff va rodar el film –estrenat amb el títol

de *Círculo de engaños*– al mateix escenari de la guerra, fet que li atorga un caràcter dramàtic especial. “M'importava, sobretot, comprendre els dilemes del personatge central, un periodista que arriba al Líban amb totes les respostes i acaba plantejant-se fins i tot les preguntes més elementals” (Volker Schlöndorff).

Homo Faber, Volker Schlöndorff, 1991. Int.: Sam Shepard, Julie Delpy, Barbara Sukowa, Dieter Kirchlechner, Traci Lind, August Zirner, Deborah Lee-Furness. Alemanya-Grècia-Gran Bretanya-França.

En un vol de Nova York a Veneçuela, l'avió de Faber s'estavella al desert mexicà. Ell és un dels supervivents juntament amb un altre passatger, que resulta ser germà d'un amic que no ha vist en vint anys. Aleshores, Faber comença a recordar el temps que va passar a Zuric, durant la Segona Guerra Mundial. Aquesta adaptació d'una novel·la de Max Frisch recorre part de l'existència d'aquest personatge que, absort per la seva feina d'enginyer, no es planteja problemes metafísics fins que s'enamora... “Es la història d'un americà ancorat en les dades estadístiques i la teoria de la casuística que insisteix a creure que tot el que li passa és producte de l'atzar, sense adonar-se que som nosaltres mateixos els que produïm el nostre destí” (Volker Schlöndorff).

Billy Wilder, wie haben Sie's gemacht? *Com ho vas fer, Billy Wilder?*.
Volker Schlöndorff i Gisela Grischow, 1992.

El 1998, Schlöndorff va aconseguir entrevistar a Billy Wilder a la seva oficina de Hollywood. El rodatge es va perllongar diverses setmanes i el director de *L'apartament* va revisar la seva extensa filmografia alhora que es va esplaïar amb diverses anècdotes que reflecteixen el seu sentit de l'humor.

Der neunte Tag. *El noveno día*, Volker Schlöndorff, 2004. Int.: Ulrich Matthes, August Diehl, Bibiana Beglau, Hilmar Thate, Germain Wagner, Jean-Paul Raths. Alemanya-Luxemburg-Txèquia.

El noveno día es basa en els relats autobiogràfics del sacerdot catòlic Henri Kremer, presoner al camp de concentració de Dachau. Els nazis van amenaçar-lo de matar la seva família si no convenia el bisbe de Luxemburg perquè col·laborés amb l'administració nacionalsocialista. "Vaig estar a França en un internat jesuïta, fet que m'ha influenciat com a persona i com a professional. Aquest film també és un homenatge a aquells vells capellans sense els quals mai no n'hauria fet cap. Eren alegres, amb experiència, interessats per tot, no tan sols per la teologia. A través d'ells vaig aprendre a acceptar el meu desig de convertir-me en artista, en director de cinema. Aquells homes van ser el meu model per al pare Kremer" (Volker Schlöndorff).

Der Unhold *El ogro*, Volker Schlöndorff, 1996. Int.: John Malkovich, Armin Mueller-Stahl, Marianne Sägebrecht, Gottfried John, Volker Spengler, Heino Ferch. Alemanya.

El ogro narra la història del propietari d'un petit taller mecànic dels afores de París que, acusat de pedofília, aconsegueix evitar la presó per l'esclat de la Segona Guerra Mundial. Cau en mans dels alemanys, que el traslladen a Prússia Oriental. Captivat pel nazisme, el mecànic acaba encarregant-se de la custòdia de quatre-cents nois de les joventuts hitlerianes. La pel·lícula es basa en la polèmica novel·la de Michel Tournier *Le roi des aulnes (El rei dels elfs)*, i està dedicada a Louis Malle, amb qui Schlöndorff va treballar a l'inici de la seva carrera.

Ulzhan, Volker Schlöndorff, 2007. Int.: Philippe Torreton, Ayanat Ksenbai, David Bennent, Maximilien Muller, Olga Landina, Serguei Urimtsev. Kazakhstan-Alemanya-França.

En Charles es dirigeix cap a l'est d'Europa guiat per una misteriosa força. Quan el seu cotxe s'espatlla al Kazakhstan, l'afany per continuar amb el seu viatge encara és tan gran que decideix fer-lo a peu. No té res, però –potser per primera vegada a la seva vida– és feliç mentre deambula per les estepes infinites de l'Àsia Central. Diversos

personatges es creuen en el seu camí: un venedor de paraules, la bella Ulzhan... Tots intenten ajudar-lo a esbrinar el motiu veritable que l'ha dut fins allí.

DE FANG I DE SANG : 1914-1918

- De l'1 de juliol al 30 d'agost

La primera vegada que es van enviar càmeres a un front bèl·lic va ser durant la dita Guerra de Crimea (1853-1856) però les millors imatges que ens arribat d'aquell enfrontament ens les han proporcionat...els dibuixants ! Les càmeres eren fràgils, les plaques necessitaven un llarg temps d'exposició i molta

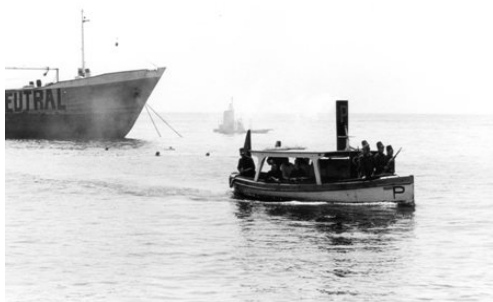
llum i els soldats havien de romandre immòbils. Només el paisatge després de la batalla, ple de cossos inanimats, es prestava a las limitades possibilitats de les càmeres.

El 1914, quan esclata la Primera Guerra Mundial, els germans Lumière ja fa temps que han inventat el cinema, prou de temps com perquè el poder ja sàpiga de la versemblança que acompanya a les imatges en moviment. I és per això que els dos bàndols es posen a fabricar falsos documentals, amb els assaltants filmats de cara, amb la càmera situada en plena línia de foc. I es per això que els dos bàndols prohibeixen que les càmeres s'acostin al front de debò. No volen que la reraguarda sàpiga com moren els seus fills, en mig de fang i de sang, de rates i dolor, gana i fred, polls i misèria.

No ho volien però el cinema, el de ficció, no tarda en apoderar-se de la Gran Guerra. Si en un primer moment els films parlen d'heroisme i de pàtria, aviat la dimensió de la mortaldat fa que tot agafi la dimensió d'una tragèdia absurda, d'una baralla cruenta entre germans. Americans, francesos, alemanys o soviètics competeixen a la hora de mostrar la terrible lògica de les noves màquines de matar: metralladores, submarins, avions, tancs, gasos,...la tecnologia converteix el soldat i el seu sabre en patètica carn de canó.

Els oficials, d'origen aristocràtic –*Paths of Glory*, *La grande illusion*, *Uomini contro*, *King and Country*- son incompetents i no tenen cap respecte per els seus soldats. Hi ha odi de classe dins de les pròpies files i els films ho mostren. El discurs pacifista de *All Quiet on the Western Front* o *Joyeux Noel* és lícit i raonable però es queda curt quan els elements en joc son tant complexes.

Es una guerra que enterra la cavalleria clàssica com a cos distingit –*War Horse*- i que transforma l'avió d'útil d'observació en arma d'atac –*Wings*. Va començar amb uniformes de fantasia i va acabar amb uniformes de camuflatge: *Le pantalon*. I és una guerra que havia de ser la darrera de totes, que no havia de repetir-se, que va fomentar planes i planes de reflexions sobre l'amistat entre els pobles però que va posar les bases d'una II Guerra Mundial, tal i com s'explica a *The Whites Clifts of Dover*. Amb la I

Guerra Mundial s'ensorra la Rússia tsarista – *Csillagossok, katonák*-, desapareix l'imperi austrohongarès –*De Mayerling à Sarajevo, Coronel Redl*- i els turcs, al mateix temps que es desfan com a imperi, “aprofiten” per posar en marxa el genocidi armeni –*Ararat*- Un president pacifista, *Wilson*, és al final l'element determinant de la victòria aliada i ell mateix, que vol resoldre els conflictes a través del diàleg, no pot participar a la Societat de

Nacions que posa en marxa.

La dona va agafar un protagonisme que ja no perdrà –*La France, Un long dimanche de fiançailles*- i es va inventar el soldat desconegut i la seva antítesi: *La guerre et rien d'autre*. El glamour, en mig de tanta sang i tant fang, quedava per les espies que havien de saber morir amb el somriure als llavis recent pintats: *Mata Hari*.

Al llarg dels mesos de juliol i agost la Filmoteca us proposa una quarantena llarga de films que mostren la I Guerra Mundial sota tots els angles. Hi ha cintes de propaganda i obres crítiques, cintes mudes i sonores, amb blanc i negre i amb color, de gran espectacle i intimistes, inspirades en fets reals o de pura imaginació, visions de conjunt o molt particularistes.... És la I Guerra Mundial vista pel el cinema, fins i tot quan s'interessa per els països neutrals i el cóm es van enriquir!

Els films, emmarcats temàticament

- **Les causes**

“De Mayerling a Sarajevo” (1940) 95'. Max Ophüls. Una parella de prínceps atrapats per els engranatges de la Història. Una visió romàntica i desesperada.

“Coronel Redl” (1984) 144' István Szabó. El cap del contraespionatge austríac és jueu i homosexual, objecte de tota mena de xantatges. La seva fragilitat és la del imperi...

“La grande illusion” (1937) 117'. Jean Renoir. El món canvia. Les antigues fortunes aristocràtiques donen pas a les noves d'origen burgés i, sobre tot, a la irrupció de les classes populars com a subjecte històric.

- **Les conseqüències**

“Wilson” (1944) 154' Henry King. Una biografia del president americà, pacifista e impulsor de la societat de nacions però que, en la pràctica, posa en peu la indústria de guerra del EUA i no aconsegueix que el seu país ingressi a la dita societat de nacions.

“The Whites Clifts of Dover” (1944) 126’ Clarence Brown. El director, amb elegància i estil, estableix un nexa entre la I i la II G.M. a partir de que els fills hagin de defensar l’honor i el llegat dels pares.

- **La guerra des de l’Espanya neutral**

“Victòria” (1983) Primera part. Antoni Ribas. Els especuladors aposten i s’enriqueixen sobre el resultat de les batalles.

“Los que no fuimos a la guerra” (1961) Julio Diamante. Al casino aposten a favor o en contra dels bàndols. Al cinema, el noticiari es presentat amb comentari pro-aliat i amb comentari pro-alemany.

- **Els clàssics indiscutibles**

“Paths of Glory” (1957) 87’ Stanley Kubrick. L’oficialitat francesa aristocràtica i professional afusella “per l’exemple” soldats de conscripció i populars.

“All Quiet on the Western Front” (1930) 128. Lewis Milestone. Basada en el llibre d’E. M. Remarque, referència de la literatura pacifista.

“King and Country” (1964) 88’ Joseph Losey. Judici per deserció. L’heroisme és obligatori? Es pot condemnar a viure a el infern sobre la terra?

“Johnny Got His Gun” (1971) 114’ Dalton Trumbo. L’home que torna de la guerra és la mínima i més monstruosa i patètica expressió de la vida.

“Sergeant York” (1941) 135’ Howard Hawks. O com un pacifista pot transformar-se en el soldat més condecorat de la I Guerra Mundial. Contra el neutralisme.

“Uomini contro” (1970) 101’ Francesco Rosi. Oficials incompetents, soldats mal armats i desmotivats, tàctiques obsoletes, mortaldats injustificables.... un film sobre totes les tares de 1914-18 i tantes altres.

- **El soldat com a carn de canó**

“Les croix de bois” (1931) 105’ Raymond Bernard. De l’eufòria patriòtera al silenci dels cementiris. De la creu de ferro al pit a la creu de fusta clavada a terra.

“La vie et rien d’autre” (1989) 134’. Bertrand Tavernier. Contra la lògica de la “carn de canó” o del “soldat desconegut”: cada mort té un nom, uns familiar i una història.

“J’Accuse” (1919) 166’ Abel Gance. Els morts s’alcen de les tombes per sumar-se a l’acusació.

“Passchendeale” (2008) 114’ Paul Gross. Els canadencs varen tenir 16.000 baixes en una batalla absurda destinada a conquerir uns pocs metres.

“Verdun” (1928) 151’ Leon Poirier. Una batalla amb 200.000 morts. Rodada al lloc real, aconsellada per supervivents. 11 mesos de rodatge per transmetre l’horror de manera creïble.

- **El discurs antimilitarista**

«The Big Parade» (1925) 151’ de King Vidor. La Guerra com a destructora de destins. Antimilitarista.

“Le pantalon” (1997) 90’ Yves Boisset. Un soldat no vol canviar de color de pantalons. L’afusellaran.

- **Les noves armes: aviació, submarí, armaments...**

« Wings » (1927) 136’ de William Wellman. L’aviació debuta a la Primera Guerra Mundial com a arma de destrucció. Howard Hughes és al darrera del projecte.

“Hell’s Angels” (1930) 127’ Howard Hughes. El multimilionari director era també un enamorat dels avions i els va filmar com ningú.

“The Lost Squadron” (1932) 73’ George Archainbaud. Els pilots de guerra reciclats en pilots de circ.

“Morgenrot” (1933) 84’ Gustav Ucicky. El seu protagonista diu: “Els alemanys no sabem viure però morim molt be”. Es va estrenar a l’endemà de l’arribada de Hitler al poder.

- **La guerra vista amb l’ajut del humor**

“Shoulder Arms” (1918) 36’ Charles Chaplin + “Blockheads” (1938) 58’ Hal Roach amb Laurel i Hardy.

“Oh! What a Lovely War” (1969) 120’ Richard Attenborough. Un musical d’una ironia sagnant sobre la guerra.

- **Guerra i absurd**

“Niemandland” (1931) 93’ Viktor Trivas. Uns soldats cuiden un ferit sense saber de quin bàndol és.

“Joyeux Noel” (2005) 116’ Christian Carrion. Nit de Nadal. Alemanys, francesos, anglesos i altres confraternitzen. Escolten òpera, juguen a futbol, intercanvien menjar. Quan els oficials ho descobreixen hi posen fi.

“The Plough and the Stars” (1936) John Ford Els alemanys armen els independentistes irlandesos per complicar la reraguarda britànica. O els enemics dels meus enemics son els meus amics.

“Capitain Conan” (1996) 129’ Bertrand Tavernier. La guerra ha acabat però continua a altres llocs. El que durant la guerra és heroisme, amb la pau esdevé criminal.

“War Horse” (2011) 146’ Steven Spielberg. Un cavall és enviat al front perquè els seu propietari s’arruïna però aquest no l’abandona.

- **Amor i guerra**

“Broken Lullaby” (1932) 77’ Ernest Lubitsch. Un soldat s’enamora de l’estimada del jove alemany que ell ha mort al front...

“Un long dimanche de fiançailles” (2004) 134’ Jean Pierre Jeunet. L’amor fa que la noia vulgui saber el que li ha passat al seu estimat, oficialment mort al front.

“La France” (2007) 102’ Serge Bozon. Només disfressant-se d’home i corrent al front el mateix perill que ella una dona pot saber que se n’ha fet del seu marit.

“Der Fangschub” (1976) 97’ Volker Schlöndorff. Una aristòcrata russa enamorada d’un prussià. Obligada a canviar aquest amor impossible per el d’un revolucionari soviètic. Adaptació d’una novel·la de Marguerite Yourcenar.

- **La guerra lluny del front**

“Out of Africa” (1985) 161’. Sydney Pollack. Un dels colonitzadors vol lluitar contra els colons de nacionalitat diferent i proposa repartir fusells entre els masai. “I qui els desarmarà després?”

“Doverie” (1976) 95’ Laine i Tregubovich. El 1917 Finlàndia escapa del control del imperi rus gràcies a l’ajut alemany.

“Ararat” (2002) 115’ Atom Egoyan. Els turcs aprofiten la I GM per llençar-se al genocidi armeni. El director en parla des del començament del segle XXI.

- **Sobreviure a la destrucció**

“La chambre des officiers” (2001) 135’. Raymond Dupeyron. La difícil o impossible reinserció dels desfigurats per el camp de batalla.

- **El glamour del espionatge**

“Mata-Hari” (1931) 89’ George Fitzmaurice. El més notable és el vestuari i el gest de Greta Garbo.

“British Agent” (1934) 80’ Michael Curtiz. Un espia britànic enamora una militant comunista a Sant Petersburg.

BILLY WILDER I EL SEU MÓN

- De l’1 de juliol al 31 d’agost 2014

El despatx que Billy Wilder tenia al Little Santa Monica Boulevard de Hollywood estava decorat amb els seus sis Oscars, els guions de totes les seves pel·lícules i una frase emmarcada que deia: “Com ho faria Lubitsch?”. Des que Volker Schlöndorff va rodar-hi, durant dues setmanes, una llarga entrevista amb el director de “The apartment”, al seu despatx als estudis Babelsberg de Berlin hi penja una altra pregunta emmarcada: “Com ho faria Billy? Ho faria?”. Aquesta transmissió d’admiracions es podria complementar amb la frase que Fernando Trueba va exclamar quan va rebre l’Oscar per *Belle Époque*: “M’agradaria creure en Deu per agrair-li, però només crec en Billy Wilder”. Per a la Filmoteca de Catalunya, Wilder és també una referència, l’epicentre d’un món integrat per les seves pel·lícules com a guionista –com *Ninotchka*–, les que han estat objecte de la seva influència i, sobre tot, les obres mestres que va dirigir quan es va instal·lar a Hollywood fugint del nazisme, des de *Sunset Boulevard* a *Some like it hot* passant per *One, two, three* o *Kiss Me Stupid*.

Wilder és el responsable d’una bona part dels mites de Marilyn Monroe i Audrey Hepburn, de la gens estranya parella integrada per Jack Lemmon i Walter Matthau i d’algunes escenes que han passat a la història del cinema per l’humor vitriòlic amb el qual retrata la naturalesa humana. *Some like it hot* acaba amb una frase que ha fet fortuna: “Ningú no és perfecte”. El seu director te el mèrit de contradir-la. O, com a mínim, ell va ser-ho al 99%, tal com va dir el crític Michel Ciment en un

documental/entrevista sobre la seva obra, en un context tan hostil com Hollywood i jugant diversos pals al mateix temps: el de guionista, director i productor, però també en gèneres tan antagònics com la comèdia, el melodrama o el cinema negre.

Darrera l'obra de Wilder hi ha, en qualsevol cas, una aguda percepció de la realitat associada a un incisiu sentit del humor que començava per ell mateix. A un dels seus biògrafs li va confessar: "No se ben be que fer amb els sis Oscars que he guanyat. Si els utilitzo com a topalls per la porta seria treure'ls hi dignitat i col·locar-los damunt la llar de foc fora presumptuós. D'allò que estic realment orgullós es d'haver sortit en uns mots encreuats del New York Times. Ja van dos cops. Un al 17 horitzontal, i un altre al 21 vertical."

Totes aquestes característiques s'aprecien al revisar la seva obra, tal com proposem aquest estiu a la Filmoteca. Durant els mesos de juliol i agost podrem veure alguns dels seus primers films com a guionista –des de *Das blaue von Himmel* a *Hold back the dawn* passant per *Emil i els detectius*- al costat d'obres majors de la seva filmografia com a realitzador i també alguns d'aquests jocs de miralls que tant ens agraden entre *Sunset Boulevard* i *La nuit americaine* o *Barton Fink*, entre *Double Indemnity* i *The postman always rings twice*, *Testigo de cargo* i *The Paradine case*, *Irma la Douce* i *Le notti di Cabiria* o les dues versions de *Sabrina*. Quan Sidney Pollack va convidar Wilder a veure la seva, a la primera escena ja va exclamar: "Qui és el director de fotografia d'aquesta pel·lícula tan fosca?". I, una estona després, ja al restaurant, va preguntar: "Sidney, quans Oscars tens?" "Dos, va respondre Pollack. "Jo, sis". Era gairebé perfecte.

Els films de la retrospectiva

a) Com a guionista

Menschen am Sonntag (Robert Siodmak & Edgar Ulmer, 1930)

Emil und die Detektive (Gerhard Lamprecht, 1931)

Das blaue von Himmel (Victor Janson, 1932)

Ninotchka (Ernest Lubitsch, 1939)

Hold Back the Dawn/Si no amaneciera (Mitchel Leisen, 1941)

b) Com a director

1934. *Mauvaise graine*

1942. *The Major and the Minor*

1943. *Five Graves to Cairo*

1944. *Double Indemnity*

1945. *The Lost Weekend*

1948. *The Emperor Waltz*

1948. *A Foreign Affair*

1950. *Sunset Boulevard*

1951. *Ace in the Hole*

1953. *Stalag 17*
1954. *Sabrina*
1955. *The Seven year itch*
1957. *The Spirit of Saint Louis*
1957. *Love in the Afternoon*
1957. *Witness for the Prosecution*
1959. *Some Like it Hot*
1960. *The Apartment*
1961. *One, Two, Three*
1963. *Irma la Douce*
1964. *Kiss me Stupid*
1966. *The Fortune Cookie*
1970. *The Private Life of Sherlock Holmes*
1972. *Avanti!*
1974. *The Front Page*
1978. *Fedora*
1981. *Buddy, Buddy*

c) Correspondències

Sunset Boulevard

La nuit américaine (François Truffaut, 1973)

Barton Fink (Joel & Ethan Coen, 1991)

Double Indemnity/*Perdición*

The Postman Always Rings Twice (Tay Garnett, 1946)

Irma La Douce

Le notti di Cabiria (Federico Fellini, 1957)

The Lost Weekend

Days of Wine and Roses (Blake Edwards, 1962)

Witness for prosecution

The Paradine Case (Alfred Hitchcock, 1947)

The Front Page/*Primera plana*

His Girl Friday (Howard Hawks, 1940)

Sabrina

Sabrina (Sydney Pollack, 1995)

d) L'entrevista

Com ho vas fer, Billy Wilder? (Volker Schlöndorff i Gisela Grischow, 1992)